

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA SOG'LOM PSIXOLOGIK MUHITNI YARATISHDA PEDOGOGLARNING RO'LI

Karimova Nilufarxon Zohidjon qizi

Osiyo Xalqaro Universiteti

Ta'lim tarbiya nazariyasi va metodikasi (boshlang'ich ta'lim) yo'nalishi

I bosqich magistranti

Kalit so'zlar: *ta'lim, atrof-muhit, xavfsizlik, o'quv dasturlar, tadbirlar, o'qituvchilar munosabati*

Kirish: Boshlang'ich ta'limda sog'lom psixologik muhitni yaratishda o'qituvchilarning roli juda muhimdir. Bolaning ta'limining boshlang'ich yillari ularning umumiy rivojlanishini, shu jumladan psixologik farovonligini shakllantirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanligi keng e'tirof etilgan. O'qituvchilar talabalar o'rtasida ruhiy salomatlik, hissiy farovonlik va ijobiy ijtimoiy munosabatlarni rivojlantiradigan muhitni yaratishda muhim rol o'ynaydi.

Avvalo, o'qituvchilar o'z o'quvchilari uchun xavfsiz va qo'llab-quvvatlovchi o'quv muhitini yaratishga mas'uldirlar. Bunga sinf o'quvchilar o'zlarini jismoniy va hissiy jihatdan xavfsiz his qiladigan joy bo'lishini ta'minlash kiradi. O'qituvchilar bunga aniq va izchil qoidalarni amalga oshirish, talabalar o'rtasida hurmat va mehribonlikni targ'ib qilish, bezorilik yoki ta'qibning har qanday holatlarini tez va samarali hal qilish orqali erishishlari mumkin. Xavfsiz muhitni yaratish orqali o'qituvchilar o'z o'quvchilarida ijobiy psixologik rivojlanish uchun asos yaratadilar.

Bundan tashqari, o'qituvchilar o'sish tafakkurini va ijobiy o'z-o'zini hurmat qilishni targ'ib qilish orqali o'z o'quvchilarining psixologik farovonligini qo'llab-quvvatlashlari mumkin. O'quvchilarni qiyinchiliklarni qabul qilishga, xatolaridan saboq olishga va o'z qobiliyatlariga ishonishga undash orqali o'qituvchilar o'quvchilarga o'rganish va shaxsiy rivojlanishga nisbatan barqaror va ijobiy munosabatni rivojlantirishga yordam beradi. Bundan tashqari, o'qituvchilar talabalarga ijobiy mustahkamlash, maqto'v va dalda berishlari mumkin, bu ularning o'ziga bo'lgan ishonchini va o'z qadr-qimmatini oshirishga yordam beradi [4].

O'qituvchilar ijobiy fikrlash va o'z-o'zini hurmat qilishni targ'ib qilishdan tashqari, o'z o'quvchilarining ruhiy salomatligi ehtiyojlarini qondirishda ham hal qiluvchi rol o'ynashi mumkin. Bolalar orasida ruhiy salomatlik muammolarining keng tarqalishi bilan o'qituvchilar ko'pincha ushbu muammolarni aniqlash va hal qilishda birinchi himoya chizig'idir. O'qituvchilar ruhiy salomatlik muammolarining belgilarini aniqlash, muhtoj o'quvchilarni qo'llab-quvvatlash va kerak bo'lganda talabalar va ularning oilalarini tegishli resurslar va mutaxassislar bilan bog'lash bo'yicha ta'lim olishlari mumkin.

Bundan tashqari, o'qituvchilar ijtimoiy va hissiy ta'limni targ'ib qilish orqali psixologik jihatdan sog'lom muhit yaratishi mumkin. O'quvchilarga his-tuyg'ularini boshqarish, hamdardlikni rivojlantirish va tengdoshlari bilan ijobiy munosabatlar o'rnatishni o'rgatish

orqali o'qituvchilar o'quvchilarga umumiy farovonligi uchun zarur bo'lgan ijtimoiy va hissiy ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi. O'qituvchilar o'zlarining o'quv dasturlariga ijtimoiy va hissiy ta'limga yo'naltirilgan mashg'ulotlar va darslarni kiritishlari mumkin, bu esa o'quvchilarning psixologik ehtiyojlarini qondiradigan ta'limga yaxlit yondashuvni yaratishi mumkin.

O'qituvchilar sog'lom psixologik muhitga hissa qo'shishning usullaridan biri bu ochiq muloqotni rivojlantirish va o'quvchilar o'z fikrlari va his-tuyg'ularini ifoda etishlari uchun xavfsiz joy yaratishdir. Bunga muntazam ravishda ro'yxatdan o'tish, yakka uchrashuvlar va guruh muhokamalari orqali erishish mumkin, bu yerda talabalar o'z tashvishlari bilan o'rtoqlashishga va tengdoshlari va o'qituvchilaridan yordam so'rashga da'vat etiladi. Ochiq muloqot madaniyatini tarbiyalash orqali o'qituvchilar o'quvchilarga eshitish va qadrlashni his qilishlariga yordam berishlari mumkin, bu ularning ruhiy salomatligiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Ochiq muloqotni targ'ib qilishdan tashqari, o'qituvchilar o'quvchilarga stress va xavotirni boshqarishda yordam berish uchun ehtiyotkorlik va dam olish usullarini sinfga kiritishlari mumkin. Bunga chuqur nafas olish mashqlari, boshqariladigan meditatsiya va yoga kabi amaliyotlar kirishi mumkin, ular stressni kamaytiradi va umumiy farovonlikni yaxshilaydi. Ushbu usullarni o'quv dasturiga kiritish orqali o'qituvchilar o'quvchilarga ruhiy salomatligini boshqarish va xotirjamlik va muvozanat tuyg'usini rivojlantirish uchun qimmatli vositalarni taqdim etishlari mumkin.

O'qituvchilar ijobiy munosabatlarni va maktab jamoasiga tegishlilik hissini rivojlantirishda ham rol o'ynashi mumkin. Qo'llab-quvvatlovchi va inklyuziv muhitni rivojlantirish orqali o'qituvchilar talabalarga ruhiy salomatlikni saqlash uchun zarur bo'lgan kuchli ijtimoiy aloqalarni va tegishlilik tuyg'usini rivojlantirishga yordam berishi mumkin [2]. Bunga jamoani shakllantirish mashqlari, tengdoshlarga murabbiylik dasturlari va empatiya va tushunishni targ'ib qiluvchi inklyuziv sinf muhokamalari kabi tadbirlar orqali erishish mumkin.

Ta'limda sog'lom psixologik muhitni yaratishning yana bir muhim jihati talabalar o'rtasida o'sish tafakkuri va barqarorligini ta'minlashdir. O'qituvchilar talabalarni qiyinchiliklarni qabul qilishga, muvaffaqiyatsizlikdan saboq olishga va to'siqlarni yengishga ijobiy munosabatni rivojlantirishga undashlari mumkin. O'sish tafakkurini targ'ib qilish orqali o'qituvchilar talabalarga chidamlilikni oshirishga va yaxshi ruhiy salomatlik va akademik muvaffaqiyatni saqlash uchun zarur bo'lgan o'z-o'zini samaradorlik hissini rivojlantirishga yordam berishi mumkin.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich ta'limda sog'lom psixologik muhitni yaratishda o'qituvchilarning rolini ahamiyatli. O'qituvchilar xavfsiz va qo'llab-quvvatlovchi o'quv muhitini yaratish, o'sish tafakkuri va ijobiy o'zini o'zi qadrlash, ruhiy salomatlik ehtiyojlarini qondirish va ijtimoiy va hissiy o'rganishni rivojlantirish orqali o'z o'quvchilarining psixologik farovonligini shakllantirishga qodir. O'z o'quvchilarining psixologik farovonligini birinchi o'ringa qo'yish orqali o'qituvchilar kelajak avlodning umumiy muvaffaqiyati va baxtiga hissa qo'shishlari mumkin. O'qituvchilar o'z o'quvchilarining

psixologik rivojlanishiga ta'sirini tan olishlari va o'z o'quvchilari uchun ijobiy va tarbiyaviy muhit yaratish uchun faol qadamlar qo'yishlari juda muhimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Nazarov A. S. zamonaviy menejerning asosiy vazifasi sifatida boshqaruv qarorlarini qabul qilish // iqtisodiyot va boshqaruv masalalari. - 2020. - №. 2. 1-5-sahifalar.
2. Nazarov A. S. va boshq.boshqaruv qarorlarini ishlab chiqish va amalga oshirishning psixologik xususiyatlari //zamonaviy dunyoda dolzarb ilmiy tadqiqotlar. - 2021. - №. 2-9. 31-35 betlar.
3. Qosimova Z. X. rahbar shaxsida muhim psixologik fazilatlarni rivojlantirish // International scientific review. - 2020. - №. LXXIV.
4. Dusmuhamedova Sh., Salieva D., Maksimova L. A. boshlang'ich maktab o'quvchilarining akademik mustaqilligini rivojlantirish darajasining o'quv motivatsiyasi ko'rsatkichlari va pedagogik faoliyat uslubi bilan nisbati (O'zbekiston boshlang'ich maktablari o'quvchilari misolida) //Rossiyada pedagogik ta'lim. - 2020. - №. 2. 77-83 betlar.
5. Xamidovna K. Z. Talabalarning kommunikativ kompetentsiyasining kasbiy yo'nalishi.[Elektronnyy resurs] //Rejim dostupa: <https://scientific-publication.com/images/PDF/2020/51/EUROPEAN-SCIENCE-2-51-II-A.pdf>/(ma'lumotlar obrashcheniya: 23.09.2020).